

STORTINGET

Innst. 191 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:124 S (2017–2018)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Geir Jørgen Bekkevold, Knut Arild Hareide og Hans Fredrik Grøvan om at det skal være pålagt at nettbrett/PC eller lignende enheter som er tilgjengelig for barn i barnehagen og i småskolen, skal benytte filter som hindrer elever tilgang til alvorlig skadelig innhold på nett

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at nettbrett/PC eller lignende enheter som deles ut / er tilgjengelige for barn i barnehagen eller småskolen, skal benytte filter som skjuler alvorlig skadelig innhold.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Martin Henriksen, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Regina Alexandrova, Turid Kristensen, Marianne Synnes og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Fremskrittspartiet, Åshild Bruun-Gundersen og lederen Roy Steffensen, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, fra Venstre,

Tina Shagufta Munir Kornmo, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til representantforslaget. Kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner har uttalt seg om forslaget i brev av 22. februar 2018. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser videre til at det ble invitert til åpen skriftlig høring på Stortingets nettsider, der Barnevakten, Freethem og KS kom med skriftlige innspill.

Komiteen viser til at mange barn får tilgang til nettbrett, PC eller lignende digitale enheter i barnehagen og småskolen. Komiteen er av den oppfatning at økt bruk av IKT og digitale verktøy først og fremst bidrar til økt læring og mulighet for større samfunnsdelaktelse, men vil samtidig påpeke at de nye digitale verktøyene på samme tid forplikter til å arbeide aktivt for å skape trygghet og beskytte små barn mot skadelig innhold.

Komiteen mener barns rett til trygghet og sikkerhet alltid skal prioriteres, og gjennom Barnekonvensjonen artikkel 17 bokstave er Norge forpliktet til å fremme utvikling av egnede retningslinjer for å beskytte barn mot informasjon og stoff som er skadelig for barns velferd. Dette innebærer at skole- og barnehageeiere har ansvar for tilfredsstillende sikkerhet i sine nett og på digitale enheter som deles ut til barna, slik at de kan ivareta barna og forpliktelsene på en best mulig måte. Det er etter komiteens mening helt sentralt at barn beskyttes mot skadelig innhold på nett på enheter de får tildelt av barnehagen eller skolen.

Komiteen mener kunnskap, kompetanse og ferdigheter er sentrale virkemidler for å unngå at barn får tilgang til skadelig innhold på nett. Komiteen mener at ulike typer filtre er viktige hjelpemidler for å unngå at barn får tilgang til skadelig innhold. Komiteen er

av den oppfatning at et filter aldri vil kunne sikre oss helt mot at barn blir utsatt for alvorlig skadelig innhold, men mener at dette vil være et viktig tiltak for de aller yngste barna. Komiteen er derfor enig med forslagsstillerne om at det bør iverksettes tiltak som sikrer at barn i barnehagen eller småskolen beskyttes mot skadelig innhold på nett. Komiteen mener det er uholdbart at barns første møte med alvorlig skadelig innhold kommer gjennom materiale de har fått på skolen.

Komiteen mener det er positivt at statsråden, i tillegg til å sende ut oppfordring til skole- og barnehageeiere slik at de gir filtrering mot skadelig innhold på internett tilstrekkelig oppmerksomhet, også har gitt i oppdrag til Utdanningsdirektoratet å gjennomføre særskilte informasjonstiltak. Komiteen mener at det også bør utarbeides nasjonale retningslinjer.

Komiteen er av den oppfatning at et filter ikke vil forhindre at barn får tilgang til alvorlig skadelig innhold, blant annet fordi de vil kunne ha tilgang via andre nett eller enheter, for eksempel egne mobiltelefoner. Komiteen vil derfor løfte frem at barnehagen og skolen har en klar oppgave i å hjelpe barna til å utvikle god digital dømmekraft. God digital dømmekraft vil være en viktig livsferdighet for barn og unge for å mestre en digital hverdag både i barnehage og skole, så vel som på fritiden.

Komiteen vil også trekke frem foreldres grunnleggende ansvar for å beskytte sine barn. Her vil barnehagene og skolene spille en viktig rolle i å informere foreldrene og barna om nettvett og hvordan internettrela-

terte overgrep kan avverges. En rekke offentlige etater, frivillige organisasjoner og private aktører er også aktive i å informere både barn og voksne om trygg nettbruk og hvordan man kan melde fra om krenkelser og overgrep.

Komiteen mener det må etableres retningslinjer som bidrar til at barnehage- og skoleeiere benytter løsninger som avgrenser barns tilgang til alvorlig skadelig innhold på nett, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide nasjonale retningslinjer for barnehage- og skoleeiere, slik at de tar i bruk løsninger som skjuler alvorlig skadelig innhold på nettbrett, PC og lignende digitale enheter som deles ut eller er tilgjengelige for barna.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen utarbeide nasjonale retningslinjer for barnehage- og skoleeiere, slik at de tar i bruk løsninger som skjuler alvorlig skadelig innhold på nettbrett, PC og lignende digitale enheter som deles ut eller er tilgjengelige for barna.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 20. mars 2018

Roy Steffensen

leder

Torstein Tvedt Solberg

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråd Jan Tore Sanner til utdannings- og forskningskomiteen, datert 22. februar 2018****Svar på representantforslag Dok:8 124 S (2017–2018) om at det skal være pålagt at nettbrett/PC eller liknende enheter som er tilgjengelig for barn i barnehagen og i småskolen, skal benytte filter som hindrer elever tilgang til alvorlig skadelig innhold på nett**

Jeg viser til representantforslaget fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Geir Jørgen Bekkevold, Knut Arild Hareide og Hans Fredrik Grøvan om å

sikre at nettbrett/PC eller lignende enheter som deles ut/er tilgjengelige for barn i barnehagen eller småskolen, skal benytte filter som skjuler alvorlig skadelig innhold.

Regjeringen prioriterer IKT-sikkerhet svært høyt. Regjeringsplattformen understreker at barns rett til trygghet og sikkerhet alltid skal prioriteres. Gjennom Barnekonvensjonen artikkel 17e er Norge forpliktet til å fremme utvikling av egnede retningslinjer for å beskytte barn mot informasjon og stoff som er skadelig for barns velferd.

Skole- og barnehageeier har ansvar for barnas sikkerhet og trygghet når de er i barnehagen og på skolen, og for at det innhold barna møter er i tråd med barnehageloven og opplæringsloven. Dette innebærer at de har ansvar for tilfredsstillende sikkerhet i sine nett, slik at de kan ivareta sine brukere og oppgaver på en best mulig måte. Skole- og barnehageeier er også ansvarlig for at medarbeiderne har den nødvendige kompetansen for å gjøre gode vurderinger i bruk av digitale verktøy og gi barna opplæring i digitale ferdigheter, slik det er fastsatt i rammeplan for barnehagen og skolens kompetansemål.

Jeg mener det er grunn til å fastholde at kunnskap, kompetanse og ferdigheter er avgjørende virkemidler for å unngå at barn får tilgang til skadelig innhold på nett. Slik jeg ser det, er god informasjon og holdnings-skapende tiltak en riktigere vei å gå enn flere lovregler. Ulike typer filtre er viktige hjelpemidler, selv om det aldri vil kunne sikre oss helt mot at barn blir utsatt for alvorlig skadelig innhold.

Det er teknisk mulig for skoler og barnehager å installere ulike filtre på sine trådløse nett for å sperre tilgang til definerte typer av sider. Samtidig må vi erkjenne at ikke alle skoler eller barnehager kjenner til eller benytter seg av denne muligheten. Jeg vil derfor bl.a. som en oppfølging av initiativet fra KrF be Utdanningsdirektoratet gjennomføre informasjonstiltak, og i tillegg vil jeg også selv skrive til skole- og barnehageeiere slik at de

gir filtrering mot skadelig innhold på internett tilstrekkelig oppmerksomhet.

Slike filtre vil likevel ikke kunne forhindre at barn får tilgang til alvorlig skadelig innhold. Blant annet vil de kunne ha tilgang for eksempel gjennom mobilnettet. Derfor har barnehagen og skolen en klar oppgave i å støtte barna slik at de utvikler god digital dømmekraft, noe jeg mener er tydelig presisert i ny rammeplan for barnehager og i ny overordnet del til læreplanen. God digital dømmekraft vil være viktig som livsferdighet for barn og unge for å mestre en digital hverdag både i barnehage og skole, så vel som på fritiden.

Den nye rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft i august 2017. Rammeplanen inneholder tydelige krav til barnehagens digitale praksis som en del av det pedagogiske arbeidet. Det presiseres at personalet skal utøve digital dømmekraft, og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse av digitale medier. Personalet skal vurdere det digitale innholdets relevans og egnethet og delta i barnas mediebruk.

For å oppfylle kravene i rammeplanen må de ansatte være aktivt til stede sammen med barna ved bruk av digitale verktøy. Barnehageeier er ansvarlig for å velge verktøy og tiltak for sin digitale praksis slik at barn kun får tilgang til innhold som er egnet.

I skolen er denne tematikken lagt vekt på i flere kompetansemål. Innenfor samfunnsfaget er det kompetansemål både knyttet til nettvett og nettetikk, og både i naturfag, samfunnsfag og KRLE er det kompetansemål om grensesetting, kjærlighet og respekt, vold og seksuelle overgrep og hvordan kjønnsroller og seksualitet blir framstilt i ulike medium. Digital dømmekraft er for øvrig et hovedområde innenfor grunnleggende digitale ferdigheter.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet fornyes nå i tråd med prinsippene som beskrives i Meld. St. 28 (2015–2016) Fag- Fordypning- Forståelse - En fornyelse av Kunnskapsløftet, jf. Innst. 19 S (2016–2017). I lys av samfunnsutviklingen og erfaringene med dagens læreplaner skal innholdet i digitale ferdigheter som *grunnleggende ferdighet* videreutvikles. Samtidig skal det legges økt vekt på ulike aspekter ved digital teknologi som en integrert del av *innholdet i fagene*. Det stiller krav til fornyelsen av læreplanene for fag.

Spørsmål knyttet til seksualitetsundervisning skal også ivaretas i fagfornyelsen. Et viktig moment i fagfornyelsen er innføringen av tre tverrfaglige temaer. Ett av disse er *livsmestring og folkehelse*. Aktuelle områder

innenfor temaet er fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk, og forbruk og personlig økonomi. Verdivalg og betydningen av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner er også en del av dette temaet.

Barnehage og skole spiller en viktig rolle for å gi barn nødvendig beskyttelse mot skadelig innhold på nett, men foreldres ansvar for å beskytte sine barn er også helt grunnleggende. I Opptrappingsplanen mot vold og overgrep (Prop. 12 S (2016–2017)) er et av tiltakene å gjøre barnehagene og skolene bedre i stand til å informere barn og foreldre om nettvett og hvordan avverge internettrelaterte overgrep. En rekke offentlige etater, frivillige organisasjoner og private aktører er også aktive i å informere både barn og voksne om trygg nettbruk, og informasjon om hvordan man kan melde fra om krenkelser og overgrep.

Som følge av anmodningsvedtak 892 (Dokument 8: 74 S (2016–2017) Innst. 433 S (2016–2017)), vil regjeringen utnevne et tverrfaglig utvalg som skal vurdere nye tiltak som i større grad beskytter barn mot pornografi og økt seksualisering. Det vil være naturlig at dette utvalget også vurderer nærmere det forslaget som her foreligger.